

Motion till riksdagen 2024/25:881

av **Magnus Manhammar (S)**

Reglering av användning av och tillgång till lustgas

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa striktare reglering och tillsyn av försäljning, distribution och användning av lustgas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Lustgas (dikväveoxid, N_2O) är en kemisk förening som traditionellt har använts inom medicin och tandvård som bedövningsmedel och smärtlindring. Under senare år har dock användningen av lustgas ökat kraftigt som rekreationsmedel, särskilt bland ungdomar. Denna användning medför betydande hälsorisker och allvarliga miljökonsekvenser som kräver omedelbart politiskt agerande.

När lustgas inhaleras för rekreationsbruk har den en euforiserande effekt, vilket gjort den populär inom vissa ungdomskretsar. Men användningen kan leda till allvarliga hälsoeffekter, såsom syrebrist, neurologiska skador och i extrema fall dödsfall. Dessutom ökar risken för olyckor när individer under påverkan av lustgas förlorar kontroll över sina handlingar.

En ytterligare oro är att lustgas är lättillgängligt, både online och i fysiska butiker som säljer produkter för gastronomi och festartiklar. Denna tillgänglighet, i kombination med bristen på ålderskontroller vid köp, gör det enkelt för minderåriga att få tag på lustgas. Den olämpliga användningen i offentliga miljöer skapar också en känsla av otrygghet och innebär risker för allmänheten.

Utöver de direkta hälsoriskerna är lustgas en kraftfull växthusgas som har en förödande inverkan på klimatet. Den är cirka 300 gånger mer potent än koldioxid när det gäller att bidra till den globala uppvärmningen. Lustgas har också en destruktiv effekt på ozonskiktet, vilket gör att den bidrar till ett dubbelt miljöhot – både genom att

öka den globala uppvärmningen och genom att försvaga det skyddande skiktet som skyddar jorden från skadlig ultraviolett strålning.

Med tanke på de allvarliga hälsoriskerna och den betydande klimatpåverkan är det nödvändigt att införa en striktare reglering av lustgasens försäljning, distribution och användning. Följande åtgärder föreslås:

- Åldersgräns för köp: Inför en åldersgräns på 18 år för köp av lustgas och produkter som innehåller lustgas, för att förhindra att minderåriga får tillgång till substansen.
- Licensiering och tillstånd: Krav på licens eller tillstånd för företag som vill sälja lustgas, där de måste uppfylla strikta kriterier för att få bedriva sådan verksamhet. Detta bör även inkludera utbildning om lustgasens hälso- och miljörisker samt krav på säker förvaring av produkten.
- Förbud mot rekreationsanvändning: Förbjud användning av lustgas för rekreationsändamål. Detta skulle ge rättsliga verktyg för att ingripa mot otillbörlig användning och distribution av lustgas, särskilt i offentliga miljöer.
- Ökad tillsyn och kontroll: Ge ansvariga myndigheter, såsom Läkemedelsverket och Folkhälsomyndigheten, utökade befogenheter att övervaka och kontrollera användningen av lustgas. Detta kan innefatta inspektioner av försäljningsställen och möjligheten att beslagta olaglig försäljning.
- Informationskampanjer: Genomför nationella informationskampanjer riktade till ungdomar, skolor och föräldrar för att öka medvetenheten om riskerna med att använda lustgas som rekreationsdrog och dess påverkan på miljön.
- Forskning och utvärdering: Stöd forskning om de långsiktiga effekterna av lustgasanvändning på både hälsa och klimat, och utvärdera de vidtagna åtgärdernas effektivitet för att anpassa lagstiftningen vid behov.

Sverige har ett ansvar att skydda sina medborgare, särskilt ungdomar, från hälsofarliga substanser och att vidta åtgärder för att motverka klimatförändringarna. Genom att införa en striktare reglering av lustgas kan vi både förbättra folkhälsan och minska vår påverkan på miljön. Regeringen bör därför agera snabbt för att reglera lustgasens användning och säkerställa en hållbar framtid för kommande generationer.

Magnus Manhammar (S)